

Perus Sandhedskommission

En undersøgelse af sammenhængen mellem implementering af sandhedskommissionens anbefalinger og processen for retfærdighed, forsoning og demokratisering i forbindelse med en sandhedskommission

Abstract

Sandhedskommissioner er blevet populære mekanismer for postkonfliktfyldte samfund til at gøre op med voldsomme konflikter. I Peru valgtes også denne metode for at bearbejde den 20 år lange konflikt. Ved at analysere det peruanske tilfælde vil jeg undersøge sammenhængen mellem implementeringen af sandhedskommissionens institutionsanbefalinger og sandhedskommissionens mål. Til at analysere den peruanske konflikt og politiske kontekst har jeg anvendt mig af dels postkolonial/poststrukturel teori, som betoner hvordan koloniale tankesæt lever videre og er afgørende for udviklingen i de såkaldte "postkoloniale" samfund. I den peruanske sandhedskommissionsrapport konkluderes at, af de ca. 70.000 dræbte og forsvundne i konflikten, tilhører majoriteten marginaliserede etniske dele af det peruanske samfund. Og dels benytter jeg mig af procesteori til at analysere sandhedskommissionens mål af retfærdighed, forsoning og demokrati. Min konklusion ud fra det peruanske tilfælde er, at implementeringen af sandhedskommissionens anbefalinger er helt nødvendig for at skabe en proces for retfærdighed, forsoning og demokratisering.

Nøgleord: sandhedskommission, postkolonialisme/poststrukturalisme, Peru, retfærdighed, demokratisering, forsoning, institutionsreformer

Antal tegn: 69 762

Indholdsfortegnelse

1	Teori og metode	1
1.1	Indledning	1
1.2	Formål og problemformulering.....	2
1.3	Teori og analysemodel	3
1.4	Metode og materiale.....	5
2	Analyse.....	7
2.1	Sandhed og demokratisering.....	7
2.1.1	”Sandhed”	7
2.1.2	Implementering af anbefalinger	10
2.1.3	Den peruanske kontekst	11
2.2	CVR’s anbefalinger	15
2.2.1	CVR’s anbefalinger i form af institutionsreformer	16
2.2.2	Mekanismer for opfølgning af anbefalinger	18
2.2.3	Peru anno 2007 – i kølvandet på CRV	21
3	Konklusion.....	24
4	Referenser	26
5	Miniparlør.....	29

1 Teori og metode

1.1 Indledning

Peru er et land med særdeles komplekse økonomiske, sociale og politiske problemer og netop derfor er Peru et af de lande i Latinamerika der har mødt aller mest interesse fra politologer som ønsker at forklare de peruanske problemer. Mange politologer, som har analyseret Peru og dets problemer har pointeret, at alle disse problemer som Peru fortsat kæmper med startede ved den voldsomt traumatiske spanske kolonisering. Det er også et antagende der ligger til grund for min opgave, om end med en lidt anden vinkling. Nemlig på den måde, at den koloniale arv fortsat spiller vigtig rolle i Perus problemer og ikke mindst i landets mest blodige konflikt. Peru var vidne til dets mest blodige konflikt mellem 1980 og 2000, hvor ca. 70.000 af landets befolkning blev dræbt eller forsvandt, heraf tilhørte majoriteten de marginaliserede dele af det peruanske samfund (CRV final report 2003, tomo 1, cap.3 s. 159-182). I forbindelse med en overgangsregering, som blevet konstitueret i år 2000 blev en sandhedskommission nedsat. Siden påbegyndte sandhedskommission sit arbejde i 2001 og afsluttede sit arbejde i 2003. CVR¹ konkluderer i sin afsluttende rapport, at det tragiske resultat af konflikten i høj grad skal forstås ud fra en historisk tradition for fordomsfuldt marginalisering af Perus fattige og etniske grupper (CVR, Laplante-Theidon 2007 s. 233 samt A'ness 2004 s. 399, 401). Denne vurdering, at koloniale og eurocentriske tankegange stadigvæk er altdominerende i et samfund som det peruanske og udøver så destruerende effekter, er en grundpille i mit studie.

Mit studie vil blive indledt med et kapitel om teori og metode, hvor jeg vil forene postkoloniale/poststrukturel teori med procesteori. I kapitel to vil jeg ved hjælp af poststrukturel/postkolonialteori og procesteori analysere dels hvordan en sandhedskommission opnår de opsatte mål af retfærdighed, forsoning og demokratisering med særlig vægt på implementeringens betydning ved at tage udgangspunkt i det peruanske tilfælde og dels analysere implementeringen af CVR's anbefalinger og afslutningsvis vurdere hvordan det står til med implementeringen af CVR's anbefalinger i 2007. Men som en forudsætning for at kunne analysere sandhedskommissionen og implementeringen af dets anbefalinger vil jeg vil endda analysere i korte træk den tragiske situation som

¹ CVR er forkortelsen for den peruanske sandhedskommission. Fremover kommer jeg til at bruge denne forkortelse når jeg refererer til den peruanske sandhedskommission.

prægede Peru i årene 1980 – 2000. I det afsluttende kapitel vil jeg sammenfatte mine resultater. Efter referencelisten findes en miniparlør, med nogle af de danske ord, som er forskellige fra de svenske og som er vigtige i forståelsen af opgaven.

1.2 Formål og problemformulering

Sandhedskommissioner er blevet meget populære mekanismer for at hjælpe postkonfliktfyldte samfund i transition fra voldelige konflikter og frem mod en demokratisk og forsonet fremtid. Dog mangler der forskning af sandhedskommissioners virkning og begrænsninger (Brahm s.24-26, Hayner s. 251). Jeg tror at på trods af at ethvert land er forskelligt på grund af forskellige historiske kontekster, så er det alligevel muligt at drage nytte af tidligere lærdomme i udformningen af nye sandhedskommissioner. Jeg vil derfor i dette tilfældestudie af Peru fokusere på de ufuldkommenheder som Perus sandhedskommission er et bevis på og på hvilke forudsætninger, som er nødvendige for at sandhedskommissioner i almindelighed sætter en proces i gang for retfærdighed, og forsoning og demokratisering. For at gøre en afgrænsning vil jeg udelukkende fokusere på samfundsniveauet. Derudover vil jeg ikke analysere sandhedskommissionen i sig, men vil i stedet fokusere på implementeringsdelen, og dens betydning. Da jeg går ud fra et antagende om at implementeringen har en central rolle for sandhedskommissionens mål i form af at påbegynde en proces for retfærdighed, forsoning og demokratisering skal kunne opnås. Derfor kommer mit problem til at blive indrettet på hvordan de ovennævnte mål i forbindelse med sandhedskommissioner kan opnås med henblik på betydningen af, at anbefalinger som sandhedskommissionen lægger op til, at den politiske ledelse rent faktisk bliver implementeret. Jeg vil fokusere på vigtigheden af, at gøre op med koloniale tankesæt, hvilket jeg opfatter som et afgørende element for, at sætte en proces i gang mod et retfærdigt og demokratisk samfund. Min opgave vil være indrettet som et tilfældestudie, hvor Perus sandhedskommission og det politiske klima før og under sandhedskommissionen er af interesse for, at analysere min problemstilling som vil kredse om følgende spørgsmål:

- Hvordan sikrer man, at sandhedskommissioner foranlediger at et postkonfliktfyldt samfund gør op med tidligere ugerninger begået i statens navn og som samtidig kan lægge vejen for demokratisering i samfundet?
- Herunder hvilken rolle spiller det, at de anbefalinger som sandhedskommissionen lægger op, rent faktisk munder ud i en implementering og hvilke mekanismer kan bidrage til implementeringen?

1.3 Teori og analysemodel

Jeg har valgt at benytte mig af to meget forskellige teorier til at danne min analyseramme. På den ene side vil jeg benytte mig af Rustow's procesorienterede teori om demokratiseringen og på den anden side af postkoloniale/poststrukturelle teorier, som betoner hvordan tankesæt fra kolonitiden stadig præger vores eurocentriske tankegang og måde at se verden på. Som sagt er det to meget forskellige teorier, som har deres baggrunde i to helt forskellige videnskabssyn, derfor kan det ses som ganske problematisk, at forene disse teorier. Dog mener jeg, at begge på hver deres måde kan tilføre min analyse væsentlige elementer, som jeg ikke kunne få frem ved udelukkende at benytte den ene. Det betyder at jeg vil benytte mig af procesorienterede teori, som begrebsapparat i forhold til en sandhedskommission og den proces, som den gerne skulle sætte i gang i et postkonfliktfyldt samfund, herunder den demokratisering som gerne skulle følge i kølvandet på en sandhedskommission. Her vil jeg benytte mig af Rustow's (Linde-Ekman 2006 s. 98-101) teoretiske model, der fokuserer på demokratisering, som en proces og som indebærer en afstandtagen fra strukturalismen, hvor Rustow betoner, at den strukturelle og kulturelle sammenhæng altid varierer lande imellem, og at det derfor ikke er afgørende for hvor vidt en demokratisering kan konsolideres. Rustow betoner desuden, at denne proces kan føre tilbage på autoritær vej, hvis det i tilvænningsfasen gentagne gange mislykkes at løse vigtige politiske spørgsmål. Troen på at demokratiet er en effektiv proces for at træffe beslutninger vil derved blive undermineret.

Til at forstå konflikten og statens overgreb på etnisk marginaliserede grupper vil jeg anvende mig af postkolonial/poststrukturel teori, som betoner hvordan tankesæt og praksis fra kolonitiden stadigvæk er dominerende. Statens reaktion på oprørernes aktiviteter, som indebærer voldsomme overgreb på dets befolkning er i høj grad et bevis på hvordan koloniale tankesæt dominerer postkoloniale samfund som det peruanske. Her er det dog vigtigt at pointere, at effekterne af koloniseringen er meget varierende afhængigt af det pågældende sted, som blev koloniseret og den tid, hvor det pågældende samfund blev koloniseret, og derudover er det vigtigt at huske på at de forskellige samfund ikke blev koloniseret i et vakuum. Hvert samfund har på trods af koloniseringens voldsomme effekter hver deres specifikke historie (Loomba 2005 s. 35-36). Men selvom de europæiske stater var meget forskellige i deres koloniale projekter, var de europæiske producerede stereotyper om "de fremmede" meget sammenfaldne. Disse europæisk producerede stereotyper beskrev "de fremmede" som bl.a. dovne, aggressive, brutale, primitive og irrationelle. Hvilket førte til at koloniale samfund blev opdelt i hierarkier baseret på farve, klasse og køn, og det på trods af de hybridstrukturer, som skabtes i Latinamerika i forbindelse med den seksuelle kontakt mellem spanier og de oprindelige folk (Loomba 2005 s. 119,122). Pratt (i

Loomba 2005 s. 29) beskriver hvordan den kreolske² elite i kølvandet på de antikoloniale kampe i Latinamerika forsøgte, at skabe hvad de kaldte selvstændige afkoloniserede amerikanske samfund og egen kultur, samtidigt som de beholdte de europæiske vurderinger og det hvide overherredømme. Disse kolonialskabte hierarkier lever fortsat videre i de såkaldte "postkoloniale" samfund, men også i de "postkoloniserende" samfund (de Alva i Loomba s. 32). I modstrid med den liberale definition af statsborgerskab, hvor alle medborgere grundlæggende er ens, hvorfor forskelle i form af klasse, etnicitet, køn anses som irrelevante, betoner Yaval-Davis (1997 s. 74-78) i hendes begreber af statsborgerskab, at statsborgerskabet i høj grad er variende og afhængige af etnicitet, race, religiøse overbevisning, regionale kollektiv med mere.

Herunder er det af udslagsgivende karakter at staten er en enhed med en specifik historisk baggrund og ikke en homogen helhed, men snarere skal staten ses som et splittet hele (Loomba 2005 s. 36, Yaval-Davis 1997 s. 80 samt Hansen-Stepputat 2001 s. 6). Dette betones også i det poststrukturalistisk historiesyn, hvor det er afgørende, at der eksisterer en mængde historier og ikke én eneste historie. Foucault betonedede at alle menneskelige ideer, og kundskabsområder bliver struktureres og bestemmes af "diskursens orden". I "diskursens orden" inkluderes såvel det som siges eller tænkes, men derud over også regler, som er styrende for hvad man kan sige henholdsvis ikke sige, hvad som bliver anset for rationelt henholdsvis irrationelt (Loomba 2005 s. 51-54). Det betyder videre at magt og kundskab er uløseligt forbundet. Ifølge Foucault er det netop igennem magt/kundskabs-relationen at ideer sammenknyttes i samfundet (Eriksson-Baaz-Thörn 2005 s. 19). Sproget bliver derved det, som konstruerer subjektet. Hvorfor menneskelige ytringer ikke kan tolkes som "uskyldige" eller objektive. Det er vigtigt at pointere også i forhold til de koloniale diskurser som etableredes. Som Said fremhæver, blev disse diskurser skabt på baggrund af den "virkelighed" som var kolonisternes (Loomba 2005 s. 61 samt Said 2002 s. 117, 120) Hvilket er blevet udtrykt af den indiske nationalist Pal på følgende måde: "*...Också här ser öget och öret hör, men den verkliga innebörden av det som ses och hörs förmedles inte av sinnesorganen utan av förståndet, som tolkar intrycken i ljuset av sina egna specifika erfarenheter och associationer.*"³(Loomba 2005 s. 61)

Det er vigtigt at betone sprogets konstruktion af subjektet ikke bare i forbindelse med den koloniale diskurs, men også i forståelsen af sandhedskommissionen. Sandhedskommission må derfor forstås som en ramme for sandhed, hvor forskellige udgaver af "sandheden" lægges frem. Men i og med at sandhedskommissionen selv er del i "den diskursive orden", må sandhedskommission forstås ud fra sin egen diskursive orden og derfor ikke som en offentlig institution, som skal eller kan finde landets "sandhed". Det er ved at skabe en ramme for "sandhed" med plads til forskellige "sandheder" at sandhedskommissionen kan komme til at bane vejen for en slags retfærdighed i

² "kreoler" er en term, som betegner en indfødt sydamerikaner af spansk (eller portugisisk) afstamning

³ Pal 1958 s. 8-9, citeret i Loomba 2005

samfundet, hvilket er betydningsfuldt i forbindelse med såvel processen for forsoning som for demokratisering.

1.4 Metode og materiale

Mit udgangspunkt er Perus CVR som afsluttedes i 2003. Mit fokus kommer ikke til at lægge på selve CVR's i sig, men nærmere på dets målsætning med at skabe retfærdighed, forsoning og til at indrette samfundet på demokratiskvis, hvor implementeringen af CVR's anbefalinger vil være i fokus. Jeg vil starte med at ud fra postkolonial/poststrukturel teori og procesteori analysere sandhedskommissioner og deres mål mere generelt, samt betydningen af, at sandhedskommissioners anbefalinger bliver implementeret for at opnå de opstillede mål. Siden vil jeg tage CVR op og analysere Perus mest blodige konflikt ud fra de ovennævnte teorier, og analysere hvordan det står til med implementeringen af anbefalingerne og hvad det betyder for opnåelse af retfærdighed, forsoning og demokratisering. I og med at CVR lagde op til en række institutionsreformer af statsapparatet, som i stor stil mangler at blive implementeret, vil jeg analysere politikernes modvilje af disse reformer og hvad det betyder for det peruanske samfund. Her er de økonomiske, sociale og politiske problemer, som stadig råder i Peru af interesse. Herunder vil jeg analysere de peruanske forhold under konflikten især i 90'erne under præsidents Fujimori's regime, hvor Fujimori's selvkup (autogolpe) i 92 og tilsidesættelse i stort af demokratiske institutioner er af betydning. De økonomiske, sociale og politiske problemer er centrale for at Fujimori kunne gennemføre denne tilsidesættelse af demokratiet, og i den peruanske befolkning var (ifølge meningsmålinger støtter cirka 20 % af befolkningen fortsat Fujimori⁴) der en overvejende støtte til hvad Fujimori gjorde var nødvendigt. Derfor er det også stadig af særdeles vigtighed at få bugt med såvel økonomiske, sociale og politiske problemer.

For at kunne gøre op med menneskerettighedsbruddene på især fattige og etniske marginaliserede dele af det peruanske samfund, som fandt sted under konflikten, må der knyttes forbindelse mellem på den ene side CVR og de anbefalinger, som den foreslår og på den anden side den politiske virkelighed i Peru før og efter CVR. Herunder er det vigtigt at sandhedskommissionen kommer til at åbne op for flere "sandheder", som ikke bare er eliternes eurocentriske udgave af sandheden, men at hele det peruanske samfund får mulighed for at deltage i diskussionen og fremføre deres "sandhed". Vigtigheden af at "diskursens orden" bliver bredt ud til forskellige dele af det rigt facetteret peruanske samfund hænger i høj grad sammen med opgøret af menneskerettighedsbrudene begået mod fattige og etniske marginaliserede dele af det peruanske samfund og hvordan man sikrer denne del af befolknings rettigheder for fremtiden.

⁴ Ifølge The Economist 2004

Mit materiale består hovedsagligt af sekundærlitteratur, som omfatter videnskabelige artikler og fremstillinger. Men en anseelig del af mit sekundærmateriale er avisartikler fra både peruanske som udenlandske aviser og tidsskrifter, herunder også artikler fra menneskerettighedsorganisationer om den peruanske sandhedskommission. Desuden benytter jeg mig af en del primærmateriale, her er det frem for alt dele af den peruanske sandhedskommissions afsluttende rapport, og den peruanske ombudsmands årlige rapporter, som gør status over hvordan det står til med implementeringen af CVR's anbefalinger. Jeg anvender desuden også rapporter fra diverse menneskerettighedsorganisationer. Jeg har bestræbt mig på at få et så nuanceret billede af det peruanske tilfælde som muligt blandt andet ved at have et bredt udvalg af materiale, som grundlag for min opgave. Men det er klart, at det er afgørende at forholde sig kritisk. Jeg bestræber mig på at have en kritisk tilgang som muligt.

2 Analyse

Analysen er opdelt i to hoveddele. I den første hoveddel behandles sammenhængen mellem sandhed, forsoning og demokratisering. Den anden del fokuserer på vigtigheden af at sandhedskommissionens anbefalinger i form af institutionsreformer bliver implementeret, hvor den peruanske CVR analyseres. Det første kapitel, *2.1 Sandhed og demokratisering*, er inddelt i tre underkapitler: *2.1.1 "Sandhed"*, *2.1.2 Implementering af anbefalinger* og *2.1.3 Den peruanske kontekst*. Det andet kapitel *2.2 CVR's anbefalinger* er ligeledes inddelt i tre underkapitler: *2.2.1 CVR's anbefalinger i form af institutionsreformer*, *2.2.2 Mekanismer for opfølgning af anbefalinger* og *2.2.3 Peru anno 2007 – i kølvandet på CRV*.

2.1 Sandhed og demokratisering

Sandhedskommissioner er blevet meget populære mekanismer for at hjælpe postkonfliktfyldte samfund i transition fra voldelige konflikter og frem mod en demokratisk og forsonet fremtid. Dog har det vist sig at "sandheden" i sig ikke er nok i processen mod retfærdighed, forsoning og et levedygtigt demokrati. (Laplante-Theidon 2007 s. 228-230 samt Crandell 2004 s. 2). Det er helt afgørende og nødvendigt, at sandhedskommissionens arbejde udmunder i en implementering af dets anbefalinger for at gøre op med fortidens uretfærdigheder og voldeligheder. Men som Hayner påpeger, har netop implementeringsdelen været sandhedskommissionernes allersvageste punkt (Hayner 2001 s.169).

2.1.1 "Sandhed"

Jeg vil analysere og diskutere hvordan sandhed og forsoning hænger sammen i diskursen indenfor sandhedskommissioner. Jeg vil starte med at tage udgangspunkt i forskellige forståelser af "sandhed" og problematisere "sandhed" som begreb. Derefter vil jeg sætte det i relation til hvordan en sandhedskommission kan sætte rammerne for at en proces af forsoning sættes i gang.

"Sandhed" er det ord, der om noget dominerer diskursen om sandhedskommissioner. Man kan dog forstå ordet og dets målsætninger på forskellige måder. Selve idéen med den "objektive sandhed" er at finde og redegøre for de hændelser der er sket, og derved kan forbrydere også retsforfølges. Men med et poststrukturalistisk historiesyn kan der i højeste grad

sættes spørgsmålstegn ved denne udgave af ”sandheden”. Som Foucault betoner, konstruerer sproget subjektet indenfor ”diskursens orden”, hvorfor forholdet magt/kundskab er så uløseligt forbundet: *”...Varje samhälle har sin sanningsregim, sin ”generelle sanningspolitik”: det vill säga, de typer av diskurser som accepteras och görs till sanningar, de mekanismer och instanser som gör det möjligt att skilja mellan sanna och falska påståenden, de sätt varpå alle är sanktionerade; de tekniker och procedurer som givits värde i förvärvandet av sanning; den status som tillskrivits dem som har fått uppdraget att säga vad som räknas som sant.”*⁵ (Foucault i Eriksson-Baaz-Thörn 2005 s.19) Det betyder at en sandhed aldrig vil kunne forstås som objektiv, da den såkaldte ”sandhed” er et resultat af magtrelationerne i samfundet. Et poststrukturalistisk historiesyn betoner vigtigheden af ”sandheds pluralitet”. Det indebærer, at det handler ikke om at finde frem til ”sandheden”, men at give plads til flere ”sandheder”. I forhold til en sandhedskommission indebærer det vigtigheden af, at enhver kan komme frem og fortælle sin udgave af ”sandheden”. Men som Roche (2005 s. 570) betoner er det ikke bare vigtigt, at enhver kan komme frem, men også vigtigheden af, at der ikke er restriktioner for hvordan der kan fortælles og hvad det er der bliver fortalt om. ”Sandhederne” bliver ikke prøvet og bevidst som ved den ”objektive sandhed”, da ”sandheden” så at sige er ikke-eksisterende ved en forståelse baseret på det poststrukturalistisk historiesyn. Idéen er at give individet mulighed for at blive hørt på dets egne præmisser. Især giver ”sandheds pluralitet” mulighed til de individer, som samfundet ikke har villet lytte til førhen. Hvorved der vil blive sat spørgsmålstegn ved den accepterede sandhed som ”sandheden”. I forbindelse med sandhedskommissioner er der en tendens til, at forståelsen af ”sandhed” kommer til at indebære en gensidig erkendelse af fakta. Det er på den ene side et ønske om at lægge fortiden bag sig på en sådan måde, at samfundet samlet kan gå fremtiden i møde. På den anden side handler det om en gensidig erkendelse af fakta. Dette er en stærkere form for sandhed end et sikkert bevis, som lægges frem af den ene part, og samtidig bliver benægtet af den anden part. Garton Ash beskriver virkning af den gensidige erkendelse: *”Fifty historians could write accurate, closely documented accounts of the repression, the atrocities, the third force, and still ordinary white South Africans could deny it. But when their former president is reported in every newspaper and seen on national television saying that he apologizes and repents; that it was terrible; that even if he did not know about many of the worst atrocities at the time, he is shocked by them now – then it becomes much more difficult to deny.”*(Forsberg-Teivainen 1998 s. 17)⁶ Sandhed er ifølge denne forståelse af ”sandhed” meget tæt forbundet med forsoning. Ifølge Louis Kriesberg er forsoning *”A process of developing a mutual conciliation accommodation between formerly antagonistic groups.”*(Forsberg- Teivainen 1998 s. 17)⁷ Altså et slags mæglende forlig mellem

⁵ Foucault 1980 s. 131 citeret i Eriksson-Baaz-Thörn 2005

⁶ Ash, Timothy Garton, True Confessions, New York Review of Books, July 17, 1997, citat fra Forsberg, Tuomas - Teivainen, Teivo, s. 17

⁷ Kriesberg, Louis, March 1998, Reconciliation: Conceptual and Empirical Issues, s. 3, citat fra Forsberg, Tuomas - Teivainen, Teivo, 1998, s. 17

parterne hvilket betyder, at der derfor skal findes og opretholdes en national enighed. Men denne forståelse af formålet med sandhedskommissioner i højeste grad kontroversiel, da den støder så brutalt sammen med den moderne forståelse af samfundspluralitet, hvor forskellige værdier eller "sandheder" eksisterer og skal kunne eksistere sammen. Derfor bør målet med forsoning ikke sigte på at skabe en "sandhed" som alle skal kunne gå med på, men i stedet sigte efter sandhedspluralitet, som skal sikre sameksistens, retssikkerhed, respekt for forskellige værdier og mennesker samt udeblivelse af tvang og vold (Forsberg-Teivainen 1998 s. 17). Som Moon betoner (2004 s. 195-6) er forsoning baseret på pluralisme altafgørende. Den pluralistiske version er udslagsgivende for, at der i samfundet skabes et rum til uophørlig diskussion på alle niveauer i samfundet, hvilket er så fundamentalt for en demokratiseringsproces. Denne forståelse af sandhed giver sandhedskommissionen rollen som en ramme for sandhed, der siden følges op af samfundet og dets uophørlige diskussion på dets "sandheder". "Sandhed" opfattes ofte i forbindelse med sandhedskommissioner som vejen til forsoning (Hayner 2001 s. 155). I Sydafrika stod der på de officielle plakater: "*Truth is a road to reconciliation*" (Forsberg-Teivainen 1998 s. 18). Hayner (2001 s. 155-160) problematiserer at sandhed om tidligere forbrydelser vil føre til forsoning og derved modvirke fremtidige konflikter og voldelige handlinger. Crandell siger at erfaringerne fra den guatemalanske sandhedskommission på dette punkt er meget klare. "*there can be no justice without truth, but truth without justice can be a much more dangerous proposition, as it will only strengten and perpetuate impunity.*" (Crandall 2004 s. 19) Forsoning må derfor indeholde et element af retfærdighed. Spørgsmålet er om retfærdighed skal stræbe efter at være gengældende eller styrkende? Ved gengældende retfærdighed er retsforfølgelsen et afgørende element. Fx. er forsoning ifølge Daan Bronkhorst (1995)⁸ ikke muligt medmindre der er mulighed for at de værste forbrydere bliver stillet til ansvar. Styrkende retfærdighed lægger derimod vægt på ofrene og processen med at genopbygge deres værdighed og bemyndigelse, herunder lægges der også vægt på erstatning til ofrene. Men ikke bare lægges der vægt på ofrene, der bliver også lagt vægt på værdigheden af forbryderen. En anden slags styrkende retfærdighed er den som Moyo (2002) fortæller. Det er helt afgørende, at gøre op med uretfærdighederne, som har domineret den tidligere samfundsorden for at en forsoning skal kunne sættes i gang. Det er derfor nødvendigt at skabe en proces hen imod et mere retfærdigt samfund, som gør op med tidligere tankesæt og gerninger. I denne forbindelse er det vigtigt at "reconciliation" ikke bliver alt for fokuseret på at "vende tilbage" (Moon 2004 s. 193-195). Som Yaval-Davis (1997 s. 74-78) betoner er dette samfund ikke værd at vende tilbage til, da statsborgerskabet er varieret og afhængigt af etnicitet, race, religiøse overbevisninger, regionale kollektiver mm. Som postkoloniale teorier betoner, er det netop disse postkoloniale tankegange der skal gøres op med for, at et

⁸ Bronkhorst, Daan, 1995, Truth and reconciliation, refereret i Forsberg, Tuomas - Teivainen, Teivo, 1998, s. 18-19

retfærdigt og demokratisk samfundet skal kunne indledes. Hvilket indebærer at det ikke bare er det seneste regime der skal gøres op med, men i stedet en lang og sejlvet postkolonial diskurs og praktik. Den koloniale diskurs indebærer at eurocentriske fortolkninger af begreber som demokrati er dominerende. Hvorfor man må revurdere sådanne fortolkninger. Ifølge Dimitrijevic skal sandhedskommissionen med andre ord ligge fundamentet for en ny politisk orden (Dimitrijevic 2006 s. 373). Det er af afgørende karakter at en sandhedskommission sigter efter sandhedspluralitet, som sikrer sameksistens, retssikkerhed, respekt for forskellige værdier og mennesker samt udeblivelse af tvang og vold (Forsberg-Teivainen 1998 s. 17). Den pluralistiske version er udslagsgivende for, at der i samfundet skabes et rum til uophørlig diskussion på alle niveauer i samfundet, hvilket er så fundamentalt for en demokratiseringsproces. Denne forståelse af sandhed giver sandhedskommissionen rollen som en ramme for sandhed, der siden følges op af samfundet og dets uophørlige diskussion på dets "sandheder". Herunder er det samtidig helt afgørende at gøre op koloniale tankegange, som er så dominerende i de såkaldte "postkoloniale" samfund og som på så brutal vis udelukker et hvert forsøg på pluralisme. Pluralisme er helt fundamentalt for at et retfærdigt og demokratisk samfundet skal kunne indledes. Det indebærer at det ikke bare er det seneste regime, der skal gøres op med, men i stedet en lang og sejlvet kolonial diskurs og praktik. At udarbejde en sandhedskommission er dog ikke nok for at starte processen mod et retfærdigt, forsonet og demokratisk samfund, men mange er enige om, herunder CVR, vigtigheden af sandhedskommissionens anbefalinger bliver implementeret med beslutsomhed og hurtighed fra politikkerne (CVR final report 2003, tomo 9, kap.2 105-107). Netop vigtigheden af at en sandhedskommissions anbefalinger bliver implementeret vil jeg diskutere i næste afsnit.

2.1.2 Implementering af anbefalinger

Jeg vil analysere sandhedskommissioners svage position i forhold til at tilse at en implementering af at deres anbefalinger finder sted, desuden vil jeg diskutere hvordan sandhedskommissions position kan forstærkes for at anbefalinger rent faktisk har større sandsynlighed for at blive implementeret, og ikke bare bliver et glemt dokument.

Sandhedskommissioner besidder en yderst svær opgave i forhold til at få dets anbefalinger af institutionsreformer implementeret. Det er et af de punkter som har været sandhedskommissioners allersvageste punkt (Hayner 2001 s.169). Grunden til dette er, at det udelukkende er op til den politiske ledelse og under tiden chefer for de væbnede styrker, om de vil implementere anbefalingerne foreslået af sandhedskommissionen. I og med at sandhedskommissioner ikke har nogen gennemtvingsmagt til sin rådighed og som regel ingen officiel institution til at overvåge og fremme en implementering efter selve sandhedskommissionen har færdiggjort sit arbejde, har dette resulteret i en meget lille implementeringsprocent. Hvilket i praksis har betydet, at de mange

anbefalinger i mange tilfælde ikke er kommet længere end kommissionens rapport. Hayner's (2001 s. 165-169) forslag til at forbedre denne tendens ligger dels i at ligge anbefalinger op på en sådan måde, at de gøres let tilgængelige for offentlighed herunder interessegrupper, udenlandske regeringer og officielle organer (fx FN), og dels ved at skabe en opfølgingskommission til at spore implementeringen og kræve, at opfølgingskommissionen og regeringen hvert kvartal udgiver en offentlig rapport, som redegør for hvor langt regeringen er kommet med implementeringen. Både Crandell og Laplante-Theidon (2004 s. 17 samt 2007 s. 231) er inde på, hvor vigtige sådanne opfølgingsmekanismer er, også i forhold til den peruanske kontekst. Crandell betoner, hvor vigtigt det er, at kommissionen laver specifikke anbefalinger og mekanismer til at følge op på disse anbefalinger. Med Crandell's ord vil en fiasko med at implementere CVR's anbefalinger have alvorlige konsekvenser: "...the TRC will have been for naught, and the publicized truth will be neatly archived with the Human Rights Ombudsman's Office while Peruvians remain in search of justice." (Crandall 2004 s. 17) Så på trods af implementeringens svage position, gælder det for sandhedskommissionen om, at skabe nogle mekanismer som kan sørge for, dels en opfølgingsinstitution og dels at sandhedskommissionens konklusion og anbefalinger bliver fordelt på såvel nationalt som internationalt niveau. I det næste afsnit vil jeg analysere den peruanske sammenhæng og baggrunden for at sandhedskommissionen opstod.

2.1.3 Den peruanske kontekst

I dette afsnit vil jeg redegøre for den politiske kontekst i hvilken CVR opstod og analysere betydningen af denne kontekst. Men jeg vil også analysere den politiske kontekst i almenhed fra 1980 – 2000, men med særlig fokus på Fujimori's regime som startede i 1990, hvor de skrøbelige demokratiske institutioner blev sat ud af funktion. Til at analysere Fujimori's regime vil benytte mig af procesteorien til at forklare denne udvikling. Jeg vil desuden diskutere hvordan koloniale diskurser og praktikker har en altafgørende indflydelse på politikken under det ovennævnte tidsrum.

Perus CVR blev indledt i 2001 på initiativ af den midlertidige præsident Paniagua. CVR's mandat krævede en afklaring af metoderne, fakta og ansvaret for volden og bruddene på menneskerettighederne, som blev begået i Peru mellem 1980 – 2000 (Laplante-Theidon 2007 s. 233). Som Brahm og Cueva (2007 s. 18, 2004 s. 59) betoner, er de politiske betingelser afgørende for enhver sandhedskommission, fordi den politiske situation afgør sandhedskommissionens mandat, både mht. dets rammer og dets fortolkning og anvendelse. Situationen i Peru i 2001 var den, at såvel Sendero⁹ som Fujimori var uden indflydelse.

⁹ Sendero Luminoso (Den lysende sti) er den største af de to oprørsgrupper. Karakteristisk er deres utallige guerillaaktioner over det meste af Peru, som startede begyndelsen af maj 1980. Jeg vil fremover referere til 'den lysende sti' som Sendero.

Sendero var i stor udstrækning blevet opløst efter at deres leder Guzman var blevet taget til fange og Guzman på nationalt tv tiggede Fujimori om fredsforhandling samt massefængslinger af hundredvis påståede terroristledere og krigere. Mens Fujimori flygtede til Japan efter afsløringen af de utrolige højder af korrupktion, som involverede Fujimori og hans vigtigste rådgiver Montesinos, samt en stigende utilfredshed i befolkning med Fujimori's metoder, herunder brud på menneskerettighederne (Cueva 2004 s. 56, Conaghan 2005 s. 189-219). Brud på menneskerettighederne havde dog også sin hverdag i Peru inden Fujimori's regime, hvorfor jeg kort vil analysere politikken under de 2 valgte præsidenter mellem 1980 og 1990. Belaúnde (1980-1985) og García (1985-1990) stod over for to meget påtrængende problemstillinger i deres embede, nemlig udfordringen fra Sendero og den meget alvorlige økonomiske krise¹⁰, som hverken Belaúnde eller García formåede at løse. Belaúnde førte en neoliberal politik, som bl.a. førte til nedgang i de offentlige sektorer, stor afhængighed i eksport af primære produkter, som betød en afhængighed af internationale økonomiske aktører (fx IMF). García gjorde op med den neoliberale linje, men formåede ikke samtidig at gøre op med korrupktion, klientisme og dårlig ledelse. Hvilket ifølge Mauceri (Cameron-Mauceri 1997 s. 29-34) bundede i lederskabet og normerne, som prægede García-regeringen. Karakteristisk for alle partierne i 80'erne var en uændret partiopbygning, hvis særpræg var personlige, fragmenterede og autoritære strukturer. De personlige og autoritære strukturer betød, at partierne domineres af en "parti-boss", og på grund af manglende demokratimekanismer indenfor partier var udskiftningen af parti-bosserne minimal. Men på trods af den autoritære struktur var partierne samtidig utrolig fragmenteret, og reducerende var endda muligheden for at forhandle og gå på kompromis partierne imellem.

Fujimori blev valgt som præsident i 1990 i et protestvalg mod såvel de etablerede partier og deres uformåen (Fujimori var ukendt i det politiske landskab og manglede et konsolideret parti) som Sendero's opfordring til at boykotte valget (Americas Watch 1992 s. 11). Til trods for Fujimori's brug af neoliberale politikker så formåede han samtidig, at omfavne det etnisk blandede peruanske samfund, ikke mindst ved at betone sin egen etniske minoritet. Ved at besøge forskellige befolkningsgrupper formåede Fujimori, at fremstille sig selv som tilhørende alle peruaner. Fujimori's slogan i den første valgkampagne er et godt bevis på dette: "*a president like you*" (Stern 1998 s. 379-380, 411-413). Oliart (Oliart i Stern 1998 s. 421-423) betoner, at lige fra begyndelsen var karakteristikkene ved Fujimori omfavne af forskellige dele af den peruanske befolkning, at det indebar en paternalistisk politik, som udelukkede enhver form for demokratisk dialog med præsidenten. Allerede inden Fujimori selvkup i 1992 var de autoritære træk i hans ledelse fuldt synlige. I 1991 indførte Fujimori 120 nye love ved hjælp af hans lovgivende bestemmelsesmagt, disse indeholdte såvel

¹⁰ UN data påviser at i 1986 før den meget alvorlige økonomiske krise blev 70,7% af peruaner karakteriseret som fattige. I slutning af García's embede overgik inflationen 4600% (Americas Watch 1992 s. 1-2).

neoliberale økonomiske reformer, men også en række autoritære politiske bestemmer, fx opstrammet restriktioner for journalister, beslaglægning af ejendom med begrundelse af national sikkerhed, oprettelsen af specielle militærdomstole til at terrormistænkte for retten og garanti for militæret ikke kunne blive stillet for retten i civile domstole, som i realiteten betød at militæret ikke kunne stilles til ansvar for brud på menneskerettighederne (Mauceri 1996 s. 83-84). Fujimori's selvkup kan ses som det kulminerede svar af et forsøg på at rekonstruere staten og dets relationer med samfundet gennem en kombination af neoliberale økonomiske reformer og autoritære politiske metoder. Rustow's teori, hvor demokratisering forstås som en proces indebærende, at en begyndende demokratisering med gentagne mislykkede forsøg kan medføre en mistro til demokratiet, som en effektiv mekanisme til at løse politiske problemer, synes meget nærliggende når man betragter den peruanske situation. Ifølge Rustow kan efterdønningerne af flere mislykkede forsøg nemlig føre et samfund tilbage til autoritære regimer. Som Mauceri (Cameron–Mauceri 1997 s. 36) betoner skal man se den peruanske befolknings bifald til Fujimori på denne baggrund. Man kan sige at Fujimori's neoliberale-autoritære regime fik tiltræde til magten som en reaktion på den frustration som de forskellige civile regimer, som ledte Peru under 80'erne viste sig at være ude af stand til at løse i form af de rodfæstede strukturelle problemer som stat og samfund stod over for. Ifølge Fujimori selv lå Perus problemer i de traditionelle politikkers "palabrería", dvs. overdreven meget og ubrugelig snak, som Fujimori ikke bare så som tidsspilde, men endda som ødelæggende. Det var "la palabrería", som Fujimori ville råde bod på (Conaghan 2005 s. 2-5). Frustrationen, som prægede den peruanske befolkning overfor demokratiet bundede sig især i de civile regimers uuelighed i at udtænke en bæredygtig udviklingsstrategi, som kunne skabe vækst og opfylde befolkningens basale behov og dets ineffektivitet i at vende om på en statsstruktur som i stadig større udstrækning var ude af stand til at opretholde offentlig orden eller forsvare dets myndighed (Mauceri 1996 s. 91).

I CVR's konklusion vurderes at cirka 70.000 blev dræbt eller forsvandt under Perus mest dødelige konflikt. Ansvaret placeres af CVR (CRV final report 2003, tomo 1, cap.3 s. 181-182) mellem oprørsgruppen Sendero (54%) og de væbnede styrker (37%). Dilemmaet som befolkning blev udsat for var, at hverken Sendero eller de væbnede styrker tillod neutralitet, hvorfor befolkningen blev gjort til offer af enten én eller endda af begge styrker (Americas Watch 1992 s. 9 samt CVR final report 2003, tomo 9, kap.2.1.2, s. 110). De politisk savnede er fordelt efter klasse og etnicitet. 75% af de døde og forsvundne talte et andet modersmål end spansk, og 3 ud af 4 boede i en landlig region, var beskæftiget bonde, fattig og analfabet (CRV final report 2003, tomo 1, kap.3 s.159-180). National ligegyldighed er i høj grad bebrejdet for denne tilladelse af etnisk massakre, især blandt de magtfulde eliter beboet i bycentre. Ombudsmanden Walter Alban beskriver eliternes perspektiv af ligegyldighed til den mest blodige konflikt i Perus historie på følgende måde: "*It was as though it was happening far away in another country such as Afghanistan*" (The Economist, 2002). Denne etniske massakre afspejler en historisk tradition af fordomsfyldt marginalisering af Perus

fattige og etniske grupper, som har sine rødder i den spanske kolonisering (Laplante-Theidon 2007 s. 233, A'ness 2004 s. 399, 401). Her er det karakteristisk at feudallignende forhold fra kolonitiden holdes i hævd. Hvilket i praksis medfører menneskeligt ejerskab og fysisk misbrug baseret på etniske hierarkier (De la Cadena i Stern 1998 s. 16). I disse racistiske hierarkier anses "kreoler" som højest rangerede, siden "cholos"¹¹ fra kysten og til slut "cholos" fra bjergene. Denne adskillelse mellem "cholos" fra hhv. kysten og bjergene, bunder i en kolonial tankegang, hvor befolkningen født i bjergene anses for at være af lavere status fordi de associeres med "indianere" (De la Cadena i Stern 1998 s. 24). Dertil skal lægges de helt fejlagtige vurderinger af Sendero's karakteristikker, som tydeligt viste den kolossale ligegyldighed om situationen i Andesbjergenes højland, som prægede de Lima-baserede eliter. Det er desuden betegnende at partilederne op igennem 80'erne gennemgående fortsat kom fra kreolereliterne i Lima (Cameron-Mauceri 1997 s. 32). Det forhindrede i forlængelse en effektiv indsats mod oprørsaktiviteterne i begyndelsen af Sendero's aktiviteter. Da der blev sat ind mod Sendero var det karakteristisk, at der manglende koordinering. I 1983 blev indsatsen mod oprørsaktiviteterne overgivet til de væbnede styrker. Det ledte til modstridende fremgangsmåder, da der ikke var nogen form for civilt tilsyn, fordi fremgangsmåden afgjordes af kommandøren i den bestemte zone. Videre førte det også til konflikter indenfor de væbnede styrker og forårsagede massive brud på menneskerettighederne. Desuden medvirkede endda definitionen af statsfjendtlig virksomhed til massive brud på menneskerettighederne, hvor alle som satte spørgsmålstegn ved den etablerede orden var inkluderet. Med Fujimori ved magten fik militæret så godt som fuldstændig autonomi i dets indsats mod oprørsaktiviteter. I modsætning til de tidligere regimer blev militærets autonomi under Fujimori kodificeret i lov, hvilket blandt andet betød, at alt militær som befandt sig i zoner, der var erklæret i undtagelsestilstand ved lov blev stillet for en militærdomstol, som i realiteten betød at militæret blev fritaget for retsforfølgelse af brud på menneskerettighederne (Mauceri 1996 s. 137).

Sendero's fremgang i 80'erne kan i hovedtræk ses som resultatet af dets formåen til at tage fat på problemer i vigtige sektorer i højlandssamfundet, som staten i takt med at det mistede sin integritet i økonomiske vilkår blev ude af stand til at opretholde (Nugent i Hansen-Steppurt 2001 s. 280 samt Mauceri 1996 s. 143). Men det "vakuum" som eksisterede i statssamfunds relationerne og Sendero fremgang kan også ses som en konsekvens af statens organisatoriske udvikling, som traditionsmæssigt har været præget af fjerne og autoritære karakteristikker (Mauceri 1996 s. 146). Mauceri (Cameron-Mauceri 1997 s. 35-36) argumenterer desuden for, at transitionen til demokrati med udgangspunkt i konstitutionen af 1979 er en meget betydningsfuld faktor som lå til grund for, at Fujimori i '92 kunne omstyrte det konstitutionelle demokrati. Mauceri hævder, at konstitutionen af 1979 var resultatet af et kompromis mellem på den ene side forretnings- og økonomiske eliter og på den anden side de offentlige sektorer, som efterlod begge utilfredse. Det er de institutionelle rammer som Mauceri fremhæver. Nemlig

11 "cholos" er en term, som bredt inkluderer alle "ikke-hvide"

betydningen af de svage institutionelle rammer, som generelt førte til mange af de problemer, som de demokratiske regeringer led under, og i sidste ende årsagen til Fujimori selvkup.

Jeg har udelukkende fokuseret på de peruanske forhold i forhold til, at forklare konteksten Peru. Det giver naturligvis ikke hele billedet af den skildrede situation. Især ikke i en globaliseret tidsalder, som den nu forekommende, er det klart at endda internationale aktører har en afgørende rolle for hvordan enkelte lande udvikler sig, herunder også Peru.

CVR opstod i en gunstig situation i forhold til at hovedfigurerne, i form af Fujimori og hans rådgiver Montesinos på den ene side, og Sendero på den anden side var uden indflydelse, hvilket havde en positiv indvirkning på CVR's mandat. De to civile regimer under 80'erne viste sig at være ude at stand til at løse de meget påtrængte problemer som de stod overfor. En særligt vigtig faktor til at forklare denne uformåen, er den historiske tradition for fordomsfyldt marginalisering af Perus fattige og etniske grupper, som grunder i koloniale tankesæt. Det medførte en ligegyldighed overfor Sendero's aktiviteter i højlandet. En anden er den meget mangelfulde demokratiske institutionalisering, som var et produkt af konstitutionen af 1979. Fujimori succes i form af opbakning fra folket kan i høj grad ses ud for de ovennævnte faktorer. Fujimori betonede sin egen etnicitet og derved sin samhørighed med folket, og Fujimori selvkup kan ses som det endelige forsøg på at rekonstruere staten og dets relationer med samfundet gennem en kombination af neoliberale økonomiske reformer og autoritære politiske metoder. På trods af den meget tynde demokratiske institutionalisering, så viser CRV's undersøgelser (CVR final report 2003, tomo 9, kap.2 110) vigtigheden af institutionelle mekanismer. I de områder, hvor staten var bedst repræsenteret og hvor der fandtes et tættere politisk- og socialt væv, dér lykkedes det ikke Sendero at slå sig ned, overvejende fordi de pågående konflikter og spændinger blev kanaliseret via institutionelle mekanismer. Det fører min analyse videre til den peruanske CRV, og vigtigheden af at CVR's anbefalinger bliver implementeret, men med fokus på institutionsreformerne og deres betydning for at fremme en proces for retfærdighed, forsoning og demokrati.

2.2 CVR's anbefalinger

Som jeg har været inde på tidligere er de fleste enige om (Hayner 2001 s. 165-169), at det både er en meget svær, men endog en helt uundværlig opgave, at sandhedskommissionernes anbefalinger bliver implementeret, for at opnå de opsatte mål i form af retfærdighed, forsoning og demokratisering. Jeg vil i dette kapitel analysere sammenhængen mellem betydningen af at CVR's anbefalinger bliver implementeret og målene med sandhedskommissionen i form af retfærdighed, forsoning og demokratisering. Den peruanske CVR betoner, at det er bydende nødvendigt at bryde med den uretfærdighed og usolidaritet, som har præget det peruanske samfund og ført til den forfærdeligste konflikt i landets historie. Måden at gøre det på er ikke gennem at nedsætte en

sandhedskommission, men derimod ved at dets anbefalinger bliver implementeret med beslutsomhed og hurtighed fra politikkerne (CVR final report 2003, tomo 9, kap.2 105-107).

2.2.1 CVR's anbefalinger i form af institutionsreformer

Jeg vil i dette afsnit redegøre i grove træk for institutionsreformerne foreslået af CVR (CVR final report 2003, tomo 9, kap.2 110-112). Jeg kommer ikke til at diskutere de forskellige anbefalinger i detaljer, men vil diskutere institutionsreformerne i forhold til henholdsvis postkolonial/poststrukturel teori og procesteori, og derved analysere hvordan institutionsreformerne kan bidrage til processen mod retfærdighed, forsoning og demokrati.

Reformerne sigter primært på følgende institutioner:

- De væbnede styrker
- Politiet
- Efterretningsvæsnet
- Retssystemet
- Skolesystemet

Hensigten ifølge CVR er at reformeringen af ovenstående institutioner skal føre til besiddelsen af følgende mål:

- Tilstedeværelse af den demokratiske myndighed og statsvæsen over hele landet med respekt for den folkelige opbygning, de lokale identiteter og derigennem fremme borgerdeltagelse
- Sikre en demokratisk institutionalisering, baseret på den politiske magts lederskab, for nationalt forsvar og opretholdelse af indre orden
- Et retssystem, der effektivt kan udføre sin rolle, som beskytter af borgernes rettigheder og den konstitutionelle orden
- Kvalitet i undervisningen, som fremmer de demokratiske værdier, herunder respekt for menneskerettighederne, respekt for forskellighed, påskønnelse af pluralisme og kulturel mangfoldighed samt ajourførte og komplekse opfattelser af den peruanske virkelighed, specielt i forhold til de landlige områder

Essensen af disse meget generelle beskrivelser af institutionsreformerne foreslået af CVR indikerer på den ene side behovet for en demokratisk institutionalisering, og på den anden side respekt for den kulturelle mangfoldighed, som kendetegner Peru uanset etnicitet, race, religiøse overbevisning, regionale kollektiv.

For at starte med det sidste punkt om respekt for den kulturelle mangfoldighed, så kan dette mål i højeste grad forstås ved hjælp af det poststrukturelle historiesyn, som betoner at der ikke eksisterer én historie eller sandhed, men at der er mange historier henholdsvis sandheder. Hvad der er afgørende for hvilken sandhed, som anses for at være "sandheden" i et samfund, er som Foucault betoner de

magtrelationer som råder i det givne samfund (Loomba 2005 s. 51-54 samt Eriksson-Baaz-Thörn 2005 s. 19). I det postkoloniale Peru, er det i høj grad den koloniale diskurs, som sætter dagsorden for hvad "sandheden" er. Det poststrukturelle historiesyn kan tilføre en pluralistisk forståelse af sandhed, og en betydelig del af institutionsreformernes essens skal forstås i den sammenhæng. Det handler kort og godt om at give alle dele af det peruanske samfund ret og mulighed til lade deres sandhed blive hørt og på deres præmisser og gøre deres indflydelse gældende, ikke mindst de marginaliserede dele af det peruanske samfund, som har været genstand for en historisk marginalisering baseret på den kolonial diskurs. Institutionsreformerne har derfor til hensigt, at sikre at staten agerer på en måde, som respekterer forskellige værdier og sikrer befolknings retssikkerhed uanset etnicitet, race, religiøse overbevisning og regionale kollektiv. I et pluralistisk og demokratisk samfund er det helt afgørende, at alle dele af befolkningen gives plads i den såkaldte diskursive orden, som fastsætter, hvad som bliver anset for rationelt henholdsvis irrationelt (Loomba 2005 s. 51-54). Det vil med andre ord sige, at alle værdier må inkluderes i samfundet, hvis der skal skabes et rum til uophørlig diskussion på alle niveauer i samfundet (Moon 2004 s. 195-6). Men en nødvendighed for at skabe sandhedspluralitet er, at gøre op med koloniale tankesæt, hvor forenklede forestillinger i form af dikotomier er så dominerende. Det er naturligvis et helt basalt element i fx en undervisning, der sigter på pluralitet og interkulturel forståelse. Det handler med andre ord om, at problematisere og skabe komplekse opfattelser af "det peruanske" som står i stærk kontrast til de dominerende koloniale opfattelser, hvor dikotomier opdeler Peru og dets befolkning i snævre kategorier såsom kyst – bjerg, Europæisk – Indisk, spansktalende – quechuatalende, dannet – udannet (A'ness 2004 s. 401). Det andet aspekt, som institutionsreformerne sigter på er behovet for en demokratisk institutionalisering. Den demokratiske institutionalisering er et helt signifikant element i forståelsen af en demokratiseringsproces. Som jeg argumenterede for tidligere var såvel Sendero's fremgang som valget af Fujimori til præsident, om end på forskellige måder, en afspejling af en svag demokratisk institutionalisering, som uundgåelig måtte føre den påbegyndte demokratiseringsproces tilbage på autoritær vej. Som Rustow betoner i procesteorien, så vil en begyndende demokratisering blive undergravet, hvis det i tilvænningsfasen gentagne gange mislykkes at løse vigtige politiske spørgsmål. Troen på at demokratiet er en effektiv proces for at træffe beslutninger vil derved blive undermineret. Herunder er det dog vigtigt at betone det pluralistiske indhold af demokrati, som medfører en uophørlig diskussion som inkluderer alle dele af samfundet og på alle niveauer i samfundet og inddragelse af alle disse dele og niveauer. Fx betoner Mauceri (Cameron-Mauceri 1997 s. 36) at Peru i 80'erne karakteriserede af et paradoks som indebar at der fandtes en deling mellem på den ene side "det officielle Peru" og på den anden side "det virkelige Peru", hvor denne deling præsenterede to helt forskellige samfund. Hovedsageligt sigter institutionsreformerne på de væbnede styrker, politiet, efterretningsvæsenet, retssystemet og skolesystemet, som var de institutioner, som svigtede den peruanske befolkning under konflikten i størst udstrækning.

Kernen af institutionsreformerne foreslået af CVR indikerer på den ene side behovet for en demokratisk institutionalisering og på den anden side behovet for respekt af den kulturelle mangfoldighed, som kendetegner Peru uanset etnicitet, race, religiøs overbevisning, regionale kollektiv. Den demokratiske institutionalisering er helt afgørende for, at demokratiet skal kunne løse de problemer, som samfundet står overfor, det gælder sådan set lige meget om det er en konsolideringsproces eller ej. Det kritiske element ved en konsolideringsproces er, at for grunde en tro på at demokratiet er en effektiv mekanisme til at løse samfundets problemer så må demokratiet også fremvise, at det rent faktisk formår at løse de problemer, som samfundet står overfor. Under andre problemer stod de civile regimer overfor en institutionalisering, der mildest talt var begrænset. Hensigten med institutionsreformer er desuden, at gøre op med den koloniale diskurs, som er præget af eurocentriske fortolkninger og som afskærer hovedparten af den peruanske befolkning fra at komme til orde. Pluralismen har den fordel at kunne gøre op med den koloniale diskurs, og ved at give rum til uophørlig diskussion på alle niveauer af samfundet, kan pluralismen sikre respekt for forskellige værdier og garanterer befolknings retssikkerhed uanset etnicitet, race, religiøse overbevisning og regionale kollektiv.

2.2.2 Mekanismer for opfølgning af anbefalinger

Jeg vil redegøre for mekanismerne som findes til rådighed for opfølgningen af CVR's anbefalinger til institutionsreformer, og diskutere dets betydning for implementeringen. Herunder vil jeg analysere de mødte hindringer for implementeringen i forhold til postkolonial/poststrukturel teori.

Der er to mekanismer i form af uafhængige offentlige institutioner til opfølgningen af CVR's anbefalingerne. Den ene er "Gruppen for interinstitutionel arbejde"[min oversættelse], hvis mandat løber i op til 5 måneder. Den anden institution er "Rådet for national forsoning" [min oversættelse], som har op til 4 år til rådighed. Den sidstnævnte er mest interessant set fra det synspunkt, at den har muligheden for at følge udvikling af implementeringen. Betydningen af "Gruppen for interinstitutionel arbejde" er først og fremmest, at den skal danne fundamentet som "Rådet for national forsoning" siden skal følge op på og, at gruppen fokus ligger i at danne dette fundament, så i den forstand er det en særdeles vigtig mekanisme. Det betones desuden i CVR's rapport, hvor vigtigt det er, at CVR's informationer, konklusioner og anbefalinger bliver distribueret til offentligheden. Hvilket uden tvivl er meget vigtigt, blandt andet betoner Hayner (2001 s. 165-169) vigtigheden af, at ligge anbefalinger ud så de gøres let tilgængelige for offentligheden, hvorved offentligheden vil have mulighed for at kunne lægge pres på kongressen og regeringen. Det andet element som Hayner betoner for at undgå at politikkerne begraver en sandhedskommission, er, at den del som "Rådet for national forsoning" påtager sig, nemlig at følge op og overvåge implementeringen.

Målet med ”Rådet for national forsoning” er ifølge CVR:

- Implementere og udvikle CVR’s anbefalinger
- Formulere og udføre specifikke politikker for at styrke processen for national forsoning
- Koordinere og udføre reparationspolitik
- Foreslå institutionelle reformer udledte fra CVR’s anbefalinger inklusiv tilsvarende lovgivende initiativer

Det er godt at have høje målsætninger, men målsætninger som de ovennævnte må sættes i forbindelse til de konkrete beføjelser, som rådet får stillet til rådighed, hvis rådets gennemslagskraft skal kunne tages i betragtning. Rådet beføjelser er følgende:

- Udsende administrative normer og direktiver i udførelsen af CVR’s anbefalinger
- Formulere lovforslag
- Godkende den årlige aktivitetsplan og budget, såsom ethvert initiativ som formuleres i rådet til tredje parter
- Præsentere for kongressens permanente kommission halvårslige beretninger om fremskridtene i sine aktiviteter og de mødte forhindringer samt angive de offentlige institutioner, som ikke har bidraget med sin ledelse. Kongressens permanente kommission indkalder derved den berettigede sektor til at redegøre for overtrædelsen
- Årlig udsendelse af resultater og fremskridt
- I stand til udnævnelse, kontrol og fjernelse af rådets leder

Hvad der er tydeligt for rådets beføjelser for implementering er på den ene side, at rådet ikke har nogen form for gennemtvingsmagt til sin rådighed, men at det i sidste ende er op til politikkerne. Men på den anden side er rådet altså en direkte afspejling af den form for opfølgingsmekanisme som Hayner (2001 s. 165-169) foreslår. Det som er vigtigt ved denne form for opfølgingsmekanisme, er naturligvis at den skal overvåge udviklingen, men vigtigheden ligger lige så meget i at, den skal informere samfundet om udviklingen. På den måde hænger mekanismen tæt sammen med den første mekanisme hvor Hayner foreslår, at sandhedskommission gøres let tilgængelig for offentligheden. Erfaringerne er netop at politikkerne sjældent gør det af egen fri vilje, måske netop fordi majoriteten af de selv samme politikere har haft deres del af den skamfulde ære, som har ledt til forfærdelige konflikter. I det peruanske tilfælde er det ikke meget anderledes. Ganske vist flygtede Fujimori og hans tætteste rådgiver Montesinos fra Peru. Men Fujimori og García har stadig mange tilhængere i kongressen. García selv, som var præsident fra 1985-1990, da bruddene på

menneskerettighederne eksploderede, vandt præsidentvalget i 2006 (Human Right Watch World Report 2007, The Economist 2002 samt CRV final report 2003, tomo 1, kap.3 s.159-180). García's parti APRA¹² beskylder CVR for at være venstrepartisk. Derudover er der de væbnede styrkers uundgåelige indflydelse, som ganske vist er svækket af deres indblanding i Fujimori's regime. Generelt har de peruanske politikere brugt mest tid på at beskylde CVR for at være præget af partiskhed og strides om ansvarligheden for de savnede. På den måde har politikerne undgået den langt mere seriøse debat om konfliktens rødder og hvad man kan lære af konflikten, såsom respekt for menneskerettighederne uanset race, religiøse overbevisning, regionale kollektiv, som CVR understreger (Human Right Watch World Report 2003-2004, The Economist 2002 samt La Republica 26.06.2004). Det kommer næppe som den store overraskelse, at de peruanske politikere har begået en sådan undvigelsesmanøvre, som protesterer højlydt mod CVR's konklusioner. CVR's konklusioner betoner på den ene side vigtigheden af pluralisme, og på den anden side behovet for at gøre op med koloniale tankesæt. Det er klart at en magtelite, som selv hører hjemme under den koloniale diskurs, vil stejle over et forsøg som sigter på at grundlægge en ny politisk orden. Ifølge politikerne taler CVR endda "terroristernes" [læs Senderos] sag ved at tilskynde "en ny samfunds orden" [min oversættelse af] (APRODEH maj 2006)¹³. Man kan beskrive det således, at "den diskursive orden" som bestemmer de peruanske politikeres ageren, altså det de regler som er styrende for hvad der kan siges henholdsvis ikke siges udelukker den diskursive orden som CVR arbejder ud fra, hvorfor de peruanske politikeres angreb på CVR's som "terroristernes talerør" og dets arbejde er uundgåelig. CVR har jo netop arbejdet ud fra et princip om sandhedspluralitet. I forhold til CVR og dets diskursive orden indebærer det vigtigheden af, at enhver kan komme frem og tale. Den helt store styrke ved "sandheds pluralitet" er muligheden den giver individet til at tale, som samfundet ikke har villet lytte til førhen. Herunder har CVR ladet ofrene og deres familier tale. I majoriteten af tilfældene tilhører ofrene af konflikten etniske marginaliserede grupper, som staten aldrig førhen har villet lytte til, og endda har CVR ladet fængslede guerillaledere tale og give deres version af "sandheden". De peruanske politikeres angreb på CVR har naturligvis ikke bare betydning med hensyn til vedtagelse af lovgivning, som sigter på at implementere anbefalingerne, men endda har det betydning for Kongressens permanente kommissions initiativer for at udkræve redegørelser for overtrædelser i forskellige sektorer. De peruanske politikere er derfor ikke bare en sten i skoen, men kan nærmere betragtes som en elefant, der står tungt og mægtigt i vejen for at CVR's anbefalinger kan implementeres. Men både CVR og Hayner (CVR samt 2001 s. 165-169) betoner vigtigheden af såvel CVR's rapport som af de løbende rapporter foretaget af "Rådet for national forsoning" distribueres til den nationale og internationale offentlighed, så de kan finde støtte i offentligheden og derved lægge pres på

¹² APRA står for Alianza Popular Revolucionaria Americana. Svarer omtrent til Socialdemokratiet.

¹³ Referet i APRODEHs ugerapport 22-28 maj 2006 fra den peruanske avis Expreso, 26 maj 2006

politikkerne. Civilsamfundet har ydet en særdeles enestående rolle i deres kamp for at få kongressen til at tage anbefalingerne seriøse (Pueblos 2005). Her refererer jeg udelukkende til det peruanske civilsamfund men det er klart, at det globale civilsamfund har en stor indflydelse og påvirkning, hvorfor det ikke kan ignoreres (Kaldor 2003 s. 201-206, Pueblos 2005). Men nogen nærmere diskussion af det globale civilsamfund vil jeg ikke påtage. I den peruanske befolkning er der en stor støtte til CVR's indsats, men på den anden side besidder befolkning også en stor tiltro til, at det som deres regering gjorde under konflikten var nødvendigt og retfærdigt, ikke mindst på grund af Sendero's grusomme og nihilistiske natur. Hvilket betyder at de derfor ikke er særlig villige til at lægge et stort pres på kongressen. Yderligere er det vigtigt at huske på hvad der er den største bekymring for størstedelen af befolkningen, nemlig at finde en måde at overleve på. (The Wall Street Journal 2003, The Economist, 2004). En del af CVR's høringer er blevet sendt på nationalt tv, hvilket er første gang det er sket på det amerikanske kontinent på trods af det store antal sandhedskommissioner, som kontinentet har været vidne til (Human Right Watch 2003). Men medierne har generelt reageret sløvt på CVR, dets konklusioner og anbefalinger hvilket betyder, at CVR's konklusioner og anbefalinger i alt for ringe grad er kommet ud til befolkningen (Amnesty 2003, The Economist 2002). Efter afslutningen på CVR oprettedes to uafhængige institutioner, som skulle følge op på CVR's anbefalinger. Deres opgave handlede i grove træk om, at skubbe på for at politikerne med hurtighed fik implementeret anbefalingerne forslået af CVR og om at sprede materialet til offentligheden i håb om at CVR's konklusioner og anbefalinger, og senere i overvågningsfasen, rapporter om implementeringens forløb ville finde støtte, og at offentlighed derved ville udkræve politikerne en implementering af anbefalingerne. Politikerne har dog vist en fantastisk modvilje til CVR og dets arbejde, hvorfor den vigtige diskussion om konfliktens rødder og hvad man kan lære af konflikten er blevet fortiet. Medierne har kun bidraget til denne fortieelse, i og med at medierne ikke har vist videre interesse for CVR. Civilsamfundet har spillet en vigtig rolle for at presse politikerne til at implementere anbefalingerne, men i den brede befolkning er der ikke udtrykt et lignende pres for at få regeringen og kongressen til at implementere CVR's anbefalinger.

2.2.3 Peru anno 2007 – i kølvandet på CRV

"Oh, why should I remember all of that again?...I've told what happened here so many times. And for what? Nothing ever changes."¹⁴

Har Justiniana fra Ayacucho levet tilstrækkelig længe i det Peru, som i så høj grad domineres af koloniale tankesæt til at erkende, at CVR's anbefalinger ikke vil blive implementeret og derved at CVR ikke kan ændre denne historiske tradition

¹⁴ Interview with Justiniana Huamán, campesina community of Carhuahuarán, Ayacucho, Peru (2002), Laplante-Theidon 2007 s. 229

af fordomsfuldt marginalisering af Perus fattige og etniske grupper? Eller hvad er status nu 4 år efter CVR fremlagde sine konklusioner og anbefalinger? Jeg vil i dette afsnit analysere og diskutere i hvilken udstrækning at CRV's anbefalinger af institutionsreformerne er blevet implementeret, og hvad det betyder for situation i Peru og vil desuden komme med et forsigtigt bud på hvad det kan betyde for fremtiden.

Et kort og præcist svar på status et år efter CVR afslutning fremsagde en af kommissionens medlemmer, Ames: *"There was an indifference when the violence was occurring and we are once again witnessing an indifference."* (The Economist 2004) Alene, at det skulle tage Toledo¹⁵ 3 måneder at reagere på CVR's konklusioner og anbefalinger, synes meget sigende (Human Right Watch 2004). Resultatet for status er, at implementeringen af CVR's anbefalinger i allerhøjeste grad er ufuldkommen, og der er ikke nogen forbedring at spore. (APRODEH maj 2006, Defensoria del Pueblo 2004, 2005 samt Pueblos 2005). Når man læser rapporter fra diverse menneskerettighedsorganisationer og ombudsmanden, så er det de samme sager og principper, som pointeres år efter år, men åbenbart med lige lidt indvirkning på kongressen. Nogle menneskerettighedsorganisationer har anslået at 10% (Republica 27.08.2004) af CVR's anbefalinger er blevet implementeret. Årsagen til denne manglende implementering må hovedsagligt ligges på kongressens skuldre. Især kongressen og de væbnede styrker har været vældig ivrige efter at modarbejde et hvert forsøg på at tage CVR's rapport alvorligt, og implementere dets anbefalinger (Republica 26.08.2004, The Economist 2003). En lille smule er der dog sket, frem indenfor politiet og de væbnede styrker, hvor såkaldte innovative metoder er blevet implementeret, som sigter på respekt for menneskerettigheder og internationale humanitære rettigheder. Men endda der, hvor anbefalinger er blevet implementeret betyder det ikke, at gamle traditioner som bryder med menneskerettighederne bliver nedbrudt, hvorfor brud på menneskerettighederne fortsætter (Pueblos 2005). Ifølge den nationale koordinator for menneskerettigheder, er resultatet af præsidentvalget 2006 en direkte konsekvens af, at institutionsreformerne foreslået af CVR ikke er blevet implementeret (APRODEH maj 2006). García vandt som sagt sin anden periode som præsident. Men samtlige kandidater har sin fortid og ansvar for Perus tragiske periode. Den manglende fornyelse er som sagt et gammelt kendetegn i peruanske politik og partistruktur. Mauceri (Cameron–Mauceri 1997 s. 29-34) betoner, at de demokratiske regimers uformåen under 80'erne, netop var et resultat af en uændret partistruktur, som kendetegnes ved manglende demokratiske mekanismer indenfor partier. Det betød videre at udskiftning af de såkaldte "parti-bosser" var minimal. Det synes som om at denne manglende fornyelse endda fortsætter ind i dette nye årtusinde. De manglende institutionsreformer betyder med andre ord, at den så tiltrængte fornyelse i peruansk politik for at skabe en ægte demokratiseringsproces og gøre op med denne traditionslange historie af marginalisering og uretfærdighed af så store dele af den peruanske befolkning, endnu synes at vente på sig. Det kan naturligvis

¹⁵ Præsident 2001-2006

medføre alvorlige konsekvenser for det peruanske samfund. Det er jo netop hvad den tragiske periode bevidner om, og når de samme problemer forbliver uløste så kan det ikke benægtes, at kunne ske igen. Videre er det vigtigt at betone, at den manglende implementering under andre ting, desuden medfører at det Peru, der har gennemgået en så tragisk konflikt, ikke får mulighed for at blive rekonstrueret socialt, hvilket er essentielt efter enhver form for konflikt (Republica 26.08.2004). Som Hayner (2001 s. 155-160) med flere betoner, så er sandheden i sig selv ikke tilstrækkeligt. Det mislykkede forsøg på at få CVR's anbefalinger implementeret er en meget vigtig mulighed der er blevet spildt. Hvad der endog har haft en stor betydning for den del af anbefalingerne, som er blevet implementeret er civilsamfundet, herunder NGO'er. Derfor er den lov, som blev foreslået sidste år i den peruanske kongres om, at regeringen skal kunne overvåge NGO'erne i høj grad foruroligende. Det positive ved lovforslaget er den intense debat, som det har forårsaget i kongressen og generelt i Peru, samt protester fra civilsamfund og medierepræsentanter som betoner, at en sådan lov vil underminere fundamentale rettigheder og friheder (FreedomHouse). Ingen kan spå om fremtiden, men Peru har mistet en meget stor og vigtig chance for at kunne skabe en proces for retfærdighed, forsoning og demokrati ved den helt ufuldkomne implementering af CVR's anbefalinger.

3 Konklusion

Min undersøgelse viser med tydelighed ud fra det peruanske tilfælde, at en implementering af sandhedskommissionens anbefalinger er altafgørende for, at påbegynde en proces af retfærdighed, forsoning og demokratisering. I forhold til såvel sandhedskommissionen som implementeringens af dets anbefalinger er det poststrukturelle historiesyn, og derved pluralismen en grundlæggende forudsætning for mit studie. Den pluralistiske version er udslagsgivende for, at der i samfundet skabes et rum til uophørlig diskussion på alle niveauer i samfundet. Herunder er det samtidig helt nødvendigt at gøre op koloniale tankegange, som er så dominerende i de såkaldte ”postkoloniale” samfund og som udelukker et hvert forsøg på pluralisme ved at dikotomier opdeler identiteter i modsætninger, som udelukker hinanden. Pluralisme er helt fundamentalt for, at et retfærdigt og demokratisk samfund skal kunne indledes, også i kraft af at sikre sameksistens, retssikkerhed, respekt for forskellige værdier og mennesker samt udeblivelse af tvang og vold. Sandheden er *ikke* nok for at sikre at en proces for retfærdighed, forsoning og demokratisering kan indledes. Pluralisme affødes ikke blot ved at finde frem til ”sandheden”. Det er derfor helt fundamentalt, at en sandhedskommission forslår en række institutionsreformer, og at disse siden bliver implementeret af den politiske ledelse.

Den peruanske konflikts voldsomme udfald kan fremmest forstås som en historisk tradition af fordomsfyldt marginalisering af Perus fattige og etniske grupper, som grunder i koloniale tankesæt. Det medførte en ligegyldighed overfor Sendero’s aktiviteter i højlandet. Desuden øgede den meget mangelfulde demokratiske institutionalisering problemerne yderligere. Perus CVR blev indledt i 2001 på initiativ af den midlertidige præsident Paniagua. CVR’s stærke mandat krævede en afklaring af metoderne, fakta og ansvaret for volden og bruddene på menneskerettighederne, som blev begået i Peru mellem 1980 – 2000. CVR sikrede også oprettelsen af to uafhængige institutioner, som skulle følge op på CVR’s anbefalinger. Deres opgave handlede i grove træk om at skubbe på for, at politikerne med hurtighed fik implementeret anbefalingerne forslået af CVR og om at sprede materialet til offentligheden i håb om, at CVR’s konklusioner og anbefalinger, og senere i overvågningsfasen, rapporter om implementeringens forløb ville finde støtte, og at offentlighed derved ville udkræve politikerne en hurtig implementering af anbefalingerne. Politikerne har dog vist en fantastisk modvilje til CVR og dets arbejde, hvorfor den vigtige diskussion om konflikten rødder og hvad man kan lære af konflikten er blevet fortiet. Medierne kun bidraget til denne fortielse, i og med at medierne ikke har vist interesse for CVR. Resultatet er, at implementeringen af CVR’s anbefalinger i allerhøjeste grad er ufuldkommen, og der er ikke nogen forbedring at spore. De manglende institutionsreformer betyder med andre ord, at den så tiltrængte fornyelse i

peruansk politik for at skabe en ægte demokratiseringsproces og gøre op med denne traditionslange marginalisering og uretfærdighed af så store dele af den peruanske befolkning, endnu synes at vente på sig. En begrænsning ved mit studie er, at jeg udelukkende fokuserer på betydningen af institutionsreformer foreslået af CVR på grund af min fokusering på samfundsplanet, hvorfor individplanet bliver tilsidesat. Men det er klart at individplanet er et afgørende element ved en sandhedskommission i processen for forsoning og retfærdighed. Ikke mindst er individplanet vigtigt set ud fra synspunktet om, at gøre op med den historiske tradition for marginalisering af så store dele af det peruanske samfund. Individplanets bidrag er særdeles væsentlig i den sammenhæng ved at lægge vægt på ofrene og genopbygge deres værdighed, blandt andet gennem erstatning. Erstatning er et vigtigt signal at sende, for at pointere borgernes værdighed, især set i lyset af en historisk marginalisering. En anden begrænsning er, at jeg under mit tilfældestudie af Peru udelukkende fokuserer på nationale tilstande og hændelser i Peru. Det er klart at verdenssystemet og internationale aktører endda har en særdeles vigtig betydning for udviklingen i Peru. Det kunne passende være en opgave for senere forskning.

Jeg har ved dette studie ikke mindst ville undersøge begrænsningerne ved den peruanske sandhedskommission, dette er vigtig i og med at sandhedskommissioner er blevet så populære mekanismer for postkonfliktfyldte samfund for at gøre op med konflikter. Jeg tror at på trods af at ethvert land er forskelligt på grund af forskellige historiske kontekster, så er det alligevel muligt at drage nytte af tidligere lærdomme i udformningen af nye sandhedskommissioner. Den manglende implementering af CVR foreslåede institutionsreformer betyder, at den så tiltrængte fornyelse i peruansk politik for at skabe en ægte demokratiseringsproces og gøre op med denne traditionslange marginalisering og uretfærdighed af så store dele af den peruanske befolkning fortsat må betones i håbet om, at udfordre den koloniale diskurs og begynde en ægte proces for retfærdighed, forsoning og demokratisering.

4 Referenser

Litteratur

- Americas Watch, 1992, *Peru under Fire: Human Rights since the Return to Democracy*, New Haven, Conn.: Yale Univ. Press, 1992
- A'ness, Francine, 2004, *Resisting Amnesia: Yuyackani, Performance, and the Postwar Reconstruction of Peru*, *Theatre Journal* 56 (2004) 395-414
- Brahm, Eric, 2007, *Uncovering the Truth: Examining Truth Commission Success and Impact*, *International Studies Perspectives* (2007) 8, s. 16-35
- Cameron, Maxwell A. – Mauceri, Philip, 1997, *The Peruvian Labyrinth: Polity, Society, Economy*, The Pennsylvania State University Press University Pres, Pennsylvania
- Conaghan, Catherine M., 2005, *Fujimori's Peru: Deception in the Public Sphere*, University of Pittsburgh Press
- Cueva, Eduardo Gonzales, 2004, *The Contribution of the Peruvian Truth and Reconciliation Commission to Prosecutions*, *Criminal Law Forum* 15: s. 55-66, 2004
- Dimitrijevic, Nenad, 2006, *Justice beyond Blame: Moral Justification of (the Idea of) a Truth Commission*, *Journal of Conflict Resolution*, Vol. 50 No. 3, June 2006, s. 368-382
- Eriksson, Catharina – Baaz, Maria Eriksson – Thörn, Håkan (red.), 2005, *Globaliseringens kulturer: Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*, Bokförlaget Nya Doxa
- Forsberg, Tuomas - Teivainen Teivo, 1998, *The Role of Truth Commissions in Conflict Resolution and Human Rights Promotion: Chile, South Africa and Guatemala*, upiWorking Papers
- Hansen, Thomas Blom - Stepputat, Finn, 2001, *States of imagination : ethnographic explorations of the postcolonial state*, Durham, N.C.: Duke University Press
- Hayner, Priscilla B., 2002, *Unspeakable truths: Confronting State Terror and Atrocity*, Paperback 2002
- Kaldor, Mary, 2004. *Det globala civilsamhället: ett svar på krig*. Göteborg: Daidalos
- Laplante, Lisa J. – Theidon, Kimberly, 2007, *Truth with Consequences: Justice and Reparations in Post-Truth Commission Peru*, *Human Rights Quarterly*

Linde, Jonas – Ekman, Joakim, 2006, Demokratiseringsprocesser: Teoretiska ansatser och empiriska studier, Studentlitteratur

Loomba, Ania, 2005, Kolonialism/Postkolonialism, TankeKraft Förlag

Mauceri, Philip, 1996, State under Siege: Development and Policy Making in Peru, Westview Press

Moyo, Ambrose, 2002, Reconciliation and Forgiveness in an Unjust Society, A Journal of Theology, Vol. 41, Nr. 4

Roche, Declan, 2005, Truth Commission Amnesties and the International Criminal Court, BRIT. J. CRIMINOL. (2005) 45, s. 565-581

Stern, Steve J., 1998, Shining and other Paths: War and Society in Peru: 1980-1995, Durham, N.C., Duke University Press

Yuval-Davis, Nira, 1997. Gender & Nation. London: Sage Publications.

Artikler

Amnesty, 2003, Forsoning med lange udsigter, Medlemsblad for Amnesty International dec. 2003, s. 14-15

La Republica, 26.06.2004, Informe de la CVR puede quedar en nada,
http://www.larepublica.com.pe/component/option.com_contentant/task.view/id,50188/Itemid,0/

La Republica, 27.08.2004, Solo cumplen el 10% de las recomendaciones de la CVR,
http://www.larepublica.com.pe/component/option.com_contentant/task.view/id,50267/Itemid,0/

Pueblos – Revista de Informacion y Debate, 30.12.2005, La Comision de la Verdad y Reconciliacion en Peru, http://revistapueblos.org/article.php?id_article=326

The Economist, 2002, The Americas: Digging for truth; Politics in Peru, The Economist. London:Apr 27, 2002. Vol. 363, Iss. 8270, p. 58

The Economist, 2003, The Americas: Reforms stops here?;Peru, The Economist, London: Feb 8, 2003, Vol. 366, Iss. 8310, pg. 58

The Economist, 2004, The Americas: Difficult Truth; Peru, The Economist, London:Aug 28, 2004. Vol. 372, Iss. 8390, p. 33

The New York Times, 2003, Shining Path Rebels Are Spreading Terror Again in Peru, Juan Forero. New York Times. (Late Edition (east Coast)). New York, N.Y.:Jul 23, 2003. p. A.4

The Wall Street Journal, 2003, Americas: Peru Treats the Wounds of Its Anti-Terrorism Fight, By Russell Crandall. Wall Street Journal. (Eastern Edition). New York, N.Y.:Jan 31, 2003. p. A11

Hjemmesider

APRODEH (Asociacion Pro Derechos Humanos), Y despues de la CVR, que? - Informes semanal sobre las reacciones al informe final de la CVR y los avances respecto a sus recomendaciones (Ugentlige rapporter om reaktionerne på CVR's rapport og fremskridt i forhold til implementeringen af CVR's anbefalinger), Boletin No. 20, 22, maj 2006, http://www.aprodeh.org.pe/sem_verdad/ydespues-a.htm

Comision de Verdad y Reconciliation, Final Report (2003), <http://www.cverdad.org.pe/>

Defensoria del Pueblo, Informes Anuales, (ombudsmandes årlige rapporter) http://www.defensoria.gob.pe/inf_anu.php

FreedomHouse, <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=287&words=Peru>

Human Right Watch World Report for 2003 - 2007, Peru, <http://hrw.org/englishwr2k7/docs/2007/01/11/peru14887.htm>

5 Miniparlør

Det danske ord står først, hvorefter det svenske følger:

Anbefaling – Rekommendation

Forskellig - Olik

Mål - Syfte

Retfærdighed – Rättvisa

Samfund – Samhälle

Spørgsmål - Fråga

Statsborgerskab - Medborgerskab

Støtte - Stöd

Tilsidesætte - Åsidosätta